ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420166018
Lietas arhīva Nr. AA43-0527-19/3
ECLI:LV:ADAT:2019:0516.A420166018.9.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2019. gada 16. maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Sandra Gintere,
tiesneses Karina Krastiņa un Santa Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2018. gada 12. janvāra lēmuma Nr.1-4.1/2 atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018. gada 20. novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ (lietā pieaicināta kā trešā persona) vērsās Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā (turpmāk – Fonda administrācija) ar iesniegumu par uzturlīdzekļu izmaksu no Uzturlīdzekļu garantiju fonda (turpmāk – Fonds) meitu /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ uzturam bērnu tēva /pers. A/ vietā.

Fonda administrācija ar 2017. gada 25. oktobra lēmumu Nr.1-8/62368-10449 (turpmāk – sākotnējais lēmums) atteica uzturlīdzekļu izmaksu.

[2] Izskatot /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu, Tieslietu ministrija ar 2018. gada 12. janvāra lēmumu Nr.1-4.1/2 (turpmāk – Lēmums) sākotnējo lēmumu atcēla un uzdeva Fonda administrācijai pieņemt lēmumu par uzturlīdzekļu izmaksu /pers. B/.

Lēmums pamatots cita starp ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Atsaucoties uz Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 3. panta pirmās daļas 1. punktu, 10. panta pirmo un otro daļu, 11. panta piekās daļas 1. punktu un 14. panta pirmās daļas 11. punktu un Civillikuma 177. panta ceturto daļu, 178. panta otro daļu, 179. panta pirmo un otro daļu, Lēmumā norādīts, ka izšķiroša nozīme uzturlīdzekļu izmaksā no Fonda ir tam, vai bērns atrodas iesniedzēja aprūpē.

Fonda administrācija piešķīra nozīmi un ticamību /pers. B/ un /pers. A/, kurš arī bija vērsies Fonda administrācijā ar iesniegumu par uzturlīdzekļu izmaksu no Fonda meitu uzturam, iesniegumos norādītajam un Garkalnes novada bāriņtiesas sniegtajai informācijai, nepamatoti secinot, ka meitu aprūpi veic gan /pers. B/, gan /pers. A/. Tomēr no /pers. B/ un /pers. A/ sniegtās informācijas un dokumentiem izriet, ka meitas dzīvo kopā ar māti un tieši viņa īsteno meitu aprūpi, savukārt /pers. A/ īsteno saskarsmes tiesības ar meitām.

Tas, ka bērni ciemojas pie vecāka vai šis vecāks bērnus ir aprūpējis kopdzīves laikā, ieguldot bērnu un ģimenes kopējā labklājībā ievērojamus finanšu līdzekļus, neatbrīvo šo vecāku no uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma otram vecākam, kurš pēc abu kopdzīves izbeigšanās īsteno bērna aprūpi.

[2.2] Lietā nav iegūta informācija, ka /pers. A/ nodrošina minimālo uzturlīdzekļu apmēru meitām.

[2.3] Lietā nav konstatējams neviens no Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 11. panta piektajā daļā nosauktajiem apstākļiem, kas liegtu /pers. B/ saņemt uzturlīdzekļus no Fonda.

[2.4] Ievērojot minēto, /pers. B/ ir tiesības uz uzturlīdzekļu izmaksu no 2017. gada 1. augusta.

[3] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, pieteikumu pamatojot šādi.

[3.1] Saskaņā ar Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 16. pantu, Administratīvā procesa likuma 76. pantu un 79. panta pirmo un trešo daļu sākotnējais lēmums stājās spēkā 2017. gada 25. oktobrī, /pers. B/ lēmumu varēja apstrīdēt līdz 2017. gada 24. novembrim. Lēmumā norādīts, ka Tieslietu ministrija saņēmusi /pers. B/ 2017. gada 30. novembra iesniegumu. Ministrijai saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 79. panta trešo daļu bija jāatsaka iesnieguma izskatīšana pēc būtības.

[3.2] Sākotnējā lēmumā pareizi secināts, ka abi vecāki kopā veic meitu aprūpi, meitas dzīvo pieteicēja mājā un pieteicējs maksā par bērnu dzīvesvietas komunālajiem pakalpojumiem un televīziju, atrakcijām, kā arī ir iegādājies meitām somas, aksesuārus, kancelejas preces un pārtiku pēc 2017. gada 1. augusta. Tas izriet no pieteicēja 2017. gada 6. septembra paskaidrojuma Fonda administrācijai un maksājuma dokumentiem. Arī /pers. B/ un ministrija Lēmumā atzīst, ka pieteicējs nodrošina meitām ēdināšanu un nepieciešamo lietu iegādi, kas nozīmē, ka pieteicējs veic meitu aprūpi. Vienlaikus ministrija Lēmumu pieņēma, pamatojoties tikai uz /pers. B/ paustajiem argumentiem, bet nevērtēja pieteicēja 2017. gada 6. septembra paskaidrojumu.

[3.3] Pieteicējs vairāku gadu garumā ir uzturējis bērnus, meitu nākotnē ieguldījis ne mazāk kā 68 975,93 *euro*, kas ir daudz vairāk nekā minimālie uzturlīdzekļi, visu kopdzīves laiku devis /pers. B/ finanšu līdzekļus un ir nodrošinājis meitām dzīvesvietu dzīvojamā mājā /Nosaukums A/, kuras tirgus vērtība ir lielāka nekā 500 000 *euro*. Nav pamata uzskatīt, ka šie apstākļi neatbrīvo pieteicēju no uzturlīdzekļu maksāšanas pienākuma. Pieteicēja ieskatā, /pers. B/ nav pamata prasīt uzturlīdzekļus ne no pieteicēja, ne no Fonda.

[3.4] Lēmumā ir vērtēti apstākļi, kas iestājušies pēc sākotnējā lēmuma pieņemšanas, proti, izdarīti secinājumi par Garkalnes novada bāriņtiesas 2017. gada 23. novembra Dzīves apstākļu pārbaudes aktu.

[4] Administratīvā rajona tiesa ar 2018. gada 20. novembra spriedumu noraidīja pieteicēja pieteikumu. Spriedums motivēts šādi.

[4.1] Latvijas Republikas Satversmes 110. pants paredz bērna tiesību aizsardzību. Satversmes tiesas praksē ir nostiprināta atziņa, ka no Satversmes 110. panta pirmā teikuma valstij izriet pozitīvs pienākums izveidot un uzturēt ģimenes sociālās un ekonomiskās aizsardzības sistēmu (*Satversmes tiesas 2005. gada 4. novembra sprieduma lietā Nr.2005-09-01 9.3. punkts, 2006. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr.2006-07-01 13.1. punkts, 2006. gada 11. decembra sprieduma lietā Nr.2006-10-03 13.1. punkts*).

Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma mērķis ir nodrošināt, lai tiktu īstenotas bērna tiesības uz sociālo nodrošinājumu, izveidojot Fondu minimālo uzturlīdzekļu izmaksai. Uzturlīdzekļi no Fonda tiek izmaksāti tam vecākam, kurš apgādā bērnu bez otra vecāka finansiāla atbalsta. Tādējādi valsts sniedz atbalstu bērna vajadzību apmierināšanai, nodrošinot viņa sociālo aizsardzību. Uzturlīdzekļu jautājums ir izvērtējams kopsakarā ar bērnu tiesību īstenošanu (*Satversmes tiesas 2011. gada 10. janvāra sprieduma lietā Nr.2010-18-01 17. punkts*).

Saskaņā ar Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 10. panta pirmo un otro daļu iesniedzējam ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no Fonda, ja vienlaikus pastāv šādi apstākļi: 1) iesniedzējam un bērnam ir Latvijas Republikā piešķirts personas kods un deklarēta dzīvesvieta Latvijas Republikā; 2) bērns ir iesniedzēja aprūpē, izņemot gadījumu, kad pilngadīga persona ir iesniegusi iesniegumu par uzturlīdzekļu izmaksu savam uzturam; 3) pilngadīga persona turpina iegūt pamatizglītību, vidējo izglītību, arodizglītību vai speciālo izglītību Latvijas Republikā, bet ne ilgāk kā līdz 21 gada vecuma sasniegšanai; 4) iestājies viens no šā likuma 3. panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem. Ja vecākam nav ar tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu vai vienošanos par uzturlīdzekļiem noteikts pienākums maksāt uzturlīdzekļus bērna uzturam un iestājies šā likuma 3. panta pirmās daļas 1. punktā minētais gadījums, uzturlīdzekļi no Fonda tiek izmaksāti saskaņā ar šā likuma 11. pantu.

Saskaņā ar Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 3. panta pirmās daļas 1. punktu Fonds ir valsts budžetā paredzētais līdzekļu kopums. Ar Fonda līdzekļiem tiek nodrošināti bērni līdz pilngadības sasniegšanai, kā arī personas pēc pilngadības sasniegšanas, ja tās turpina iegūt pamatizglītību, vidējo izglītību, arodizglītību vai speciālo izglītību Latvijas Republikā, bet ne ilgāk kā līdz 21 gada vecuma sasniegšanai, ja vecāks nenodrošina savam bērnam minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179. panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets, un nepastāv kāds no šā likuma 11. panta piektajā daļā minētajiem apstākļiem.

Tiesa secināja, ka administratīvā procesa kārtībā ir tiesības saņemt uzturlīdzekļus no Fonda, ja: 1) bērns ir iesniedzēja aprūpē; 2) iesniedzējam un bērnam ir Latvijas Republikā piešķirts personas kods un deklarēta dzīvesvieta; 3) vecākam, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, šis pienākums nav noteikts ar tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu vai notariālo aktu, kas ietver vienošanos par periodiskiem uzturlīdzekļu maksājumiem un izpildāms tiesas spriedumu izpildes kārtībā; 4) vecāks, kuram ir pienākums maksāt uzturlīdzekļus, nenodrošina bērnam minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179. panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets; 5) nepastāv kāds no likuma 11. panta piektajā daļā minētajiem apstākļiem, kas ietekmē iesniedzēja tiesības saņemt uzturlīdzekļus no Fonda.

Saskaņā ar Civillikuma 179. panta pirmo un otro daļu vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem. Minētā panta piektajā daļā noteikts, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Tiesa secināja, ka bērna aprūpi īsteno vecāks, pie kura bērns dzīvo. Vecāks, pie kura ikdienā bērns nedzīvo, bērna uzturēšanas pienākumu īsteno tādējādi, ka bērnam paredzētos uzturlīdzekļus vismaz Ministru kabineta noteiktajā minimālajā apmērā mēnesī maksā vecākam, kura aprūpē bērns atrodas.

[4.2] Uzturlīdzekļu garantiju fonta likuma 14. panta pirmās daļas 11. punkts paredz Fonda administrācijai pienākumu izbeigt uzturlīdzekļu izmaksu, ja iesniedzējs faktiski neaprūpē bērnu. Savukārt likuma 11. panta piektās daļas 1. punkts noteic, ka Fonda administrācija atsaka uzturlīdzekļu izmaksu no Fonda, ja vecāks, no kura iesniedzējs vēlas saņemt

uzturlīdzekļus, īsteno bērna aprūpi Civillikuma 177. panta ceturtās daļas un 178. panta otrās daļas izpratnē.

Tātad, lai atzītu personas tiesības saņemt uzturlīdzekļus no Fonda, bērnam jābūt iesniedzēja aprūpē.

Tiesas sēdē pieteicējs un /pers. B/ paskaidroja, ka bērni dzīvo pie /pers. B/. Pieteicējs 2017. gada 6. septembra paskaidrojumā norādījis, ka meitas un /pers. B/ dzīvo nekustamajā īpašumā /Nosaukums A/, /adrese/. No /pers. B/ sniegtās informācijas izriet, ka viņa veic bērnu faktisko aprūpi, un no iesniegtajiem kontu izrakstiem redzams, ka viņa ir veikusi izdevumu apmaksu saistībā ar bērnu izglītību. Garkalnes novada bāriņtiesas 2017. gada 23. novembra dzīves apstākļu pārbaudes aktā norādīts, ka meita (*acīmredzot domāts meitas*) dzīvo kopā ar māti, kura veic bērnu ikdienas aprūpi.

Tiesa secināja, ka /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ dzīvo kopā ar /pers. B/, kura veic bērnu ikdienas aprūpi.

[4.3] Saskaņā ar Uzturlīdzekļu garantiju fonda likuma 1. panta 3. punktu uzturlīdzekļi ir bērna ikmēneša uzturēšanas izdevumi, kurus nodrošināt bērnam ir katra vecāka pienākums neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un viņa mantas stāvokļa un kuru minimālo apmēru, pamatojoties uz Civillikuma 179. panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets.

Bērnu kopšana un audzināšana ir dabiskas vecāku tiesības, kas ir nesaraujami saistītas ar obligāti pildāmiem pienākumiem, tostarp atbilstoši Civillikuma 179. panta pirmajai daļai vecākiem ir pienākums samērā ar viņu mantas stāvokli bērnu uzturēt.

Saskaņā ar Civillikuma 177. panta trešo daļu bērna aprūpe nozīmē viņa uzturēšanu, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam). Minētais dod pamatu secinājumam, ka Civillikumā ar jēdzienu „uzturlīdzekļi" aptverta kopumā visa veida materiālā nodrošinājuma sniegšana bērnam (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2010. gada 24. marta spriedums Nr.SKC-488/2010*).

Atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 15. janvāra noteikumu Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 1. un 2. punktam minimālais uzturlīdzekļu apmērs, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums ik mēnesi nodrošināt savam bērnam, ir šāds: 1) bērnam no viņa piedzimšanas līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai – 25 % no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas; 2) bērnam no septiņu gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai – 30 % no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Tādējādi katram vecākam ir pienākums ik mēnesi nodrošināt minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Uzturlīdzekļu sniegšanas pienākums primāri saistīts ar vecāku mantas stāvokli un šim stāvoklim atbilstošu bērnu nodrošinājumu, lai, nosakot uzturlīdzekļu apmēru, maksimāli tiktu nodrošinātas bērna intereses. Turklāt likumdevējs nav ierobežojis nosakāmo uzturlīdzekļu apjomu, izņemot minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru katram vecākam neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam (*Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2011. gada 18. maija sprieduma Nr.SKC-863/2011 11. punkts*).

Lai arī pieteicējs uzskata, ka ir nodrošinājis uzturlīdzekļus meitām, lietā esošie pierādījumi to neapliecina. Pieteicējs norāda, ka ir uzbūvējis māju /Nosaukums A/ /adrese/ un saistībā ar to veicis dažādus maksājumus. Taču saskaņā ar zemesgrāmatā reģistrēto informāciju nekustamais īpašums /Nosaukums A/ /adrese/ ir /pers. B/ atsevišķā manta. Pieteicējs ir iesniedzis saraksti ar /pers. B/, kurā norāda iebildumus par mantas šķirtību, bet tas nevar ietekmēt zemesgrāmatas ierakstu. Ja starp pieteicēju un /pers. B/ pastāv strīds par mantas sadali, tas risināms civiltiesiskā ceļā, pusēm vienojoties vai tiesā. Tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka sedz izdevumus, kas saistīti ar meitu uzturēšanos pie viņa, taču, pirmkārt, no lietas apstākļiem nav secināms, ka meitas pie pieteicēja uzturētos regulāri, otrkārt, uzturēšanas izdevumu segšana neaizstāj regulāru uzturlīdzekļu izmaksu pamatvajadzību nodrošināšanai.

[4.4] Tiesa secināja, ka lietā ir konstatējami priekšnoteikumi uzturlīdzekļu izmaksai no Fonda – pieteicēja bērni /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ atrodas /pers. B/ aprūpē un pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus, ka regulāri būtu nodrošinājis bērniem minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Par pārējiem priekšnoteikumiem uzturlīdzekļu izmaksai no Fonda lietā strīds nepastāv. Līdz ar to secināms, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots.

[4.5] Pieteicējs norāda, ka Lēmums pieņemts, pieļaujot procesuālos pārkāpumus, proti, /pers. B/ nokavējusi sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņu un apstrīdēšanas iesniegums nav ticis pienācīgi parakstīts.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 79. panta pirmo daļu administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, bet, ja rakstveidā izdotajā administratīvajā aktā nav norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt, – viena gada laikā no tā spēkā stāšanās dienas. Saskaņā ar šā likuma 70. panta pirmo un otro daļu, ja ārējā normatīvajā aktā vai pašā administratīvajā aktā nav noteikts citādi, administratīvais akts stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam. Veids, kādā administratīvo aktu paziņo adresātam – rakstveidā, mutvārdos vai citādi – , neietekmē tā stāšanos spēkā. Administratīvo aktu paziņo adresātam atbilstoši Paziņošanas likumam.

Saskaņā ar Paziņošanas likuma 8. panta trešo daļu dokuments, kas paziņots kā ierakstīts pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā. Savukārt saskaņā ar likuma 9. panta otro daļu dokuments, kas sūtīts pa elektronisko pastu, uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas.

No minētajām tiesību normām secināms, ka administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas. Administratīvā akta spēkā stāšanās ir saistīta ar paziņošanu. Likumā noteikta prezumpcija, ka administratīvais akts stājas spēkā septītajā dienā pēc tā nodošanas pastā vai otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas elektroniski.

Fonda administrācija sākotnējo lēmumu pieņēma 2017. gada 25. oktobrī, lēmums /pers. B/ elektroniski nosūtīts 2017. gada 28. oktobrī, bet ierakstītā pasta sūtījumā 2017. gada 31. oktobrī. Tātad sākotnējais lēmums /pers. B/ paziņots 2017. gada 31. oktobrī, proti, otrajā darbdienā pēc tā nosūtīšanas elektroniski. Apstrīdēšanas termiņš sākas 2017. gada 1. novembrī, bet pēdējā apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšanas diena bija 2017. gada 30. novembris. No lietā iesniegtās

izdrukas redzams, ka /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu ar portāla *www.latvija.lv* starpniecību ir iesniegusi 2017. gada 30. novembrī plkst.18:22:57. Tātad ir ievērots sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņš.

Apstrīdēšanas iesniegums iesniegts, izmantojot valsts pārvaldes pakalpojumu portālu *www.latvija.lv*. Tiesai neradās šaubas par to, ka apstrīdēšanas iesniegumu ir iesniegusi /pers. B/, portālā lietotāja autorizācija ir pietiekama un iestādei nebija pamata apšaubīt apstrīdēšanas iesniegumā izteikto gribu un prasīt iesniegt parakstītu apstrīdēšanas iesniegumu.

[5] Pieteicējs par Administratīvās rajona tiesas 2018. gada 20. novembra spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību, kurā cita starp ietverti šādi argumenti.

[5.1] Atbilstoši Elektroniskā dokumenta likuma (*acīmredzot domāts Elektronisko dokumentu likums*) normām, ja persona iesniedz iesniegumu ar portāla *www.latvija.lv* starpniecību, iesniegumam jābūt parakstītam ar drošu elektronisko parakstu ar laika zīmogu (*3. panta pirmā un otrā daļa*). Iesniedzot dokumenta elektronisku atvasinājumu, arī tā pareizību var apliecināt ar drošu elektronisko parakstu ar laika zīmogu, ja vien puses ir vienojušās par elektroniskā dokumenta parakstīšanu ar drošu elektronisko parakstu (*5. panta otrā daļa*). /pers. B/ sastādītais sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas iesniegums nav parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.

Tieslietu ministrijas pārstāvis tiesas sēdē atzina, ka apstrīdēšanas iesniegums nav noformēts atbilstoši normatīvo aktu prasībām, starp pusēm nav noslēgta vienošanās par elektroniskā dokumenta parakstīšanu ar drošu elektronisko parakstu. Minētais, pieteicēja ieskatā, nozīmē, ka apstrīdēšanas iesniegumam nav juridiska spēka, ministrijai tas bija jāatstāj bez izskatīšanas saskaņā ar Iesniegumu likuma 7. pantu. Atzīstot, ka portālā *www.latvija.lv* veiktā autorizācija ir pietiekama, pārkāpts tiesiskuma princips un tiesiskās paļāvības princips.

[5.2] Pieteicēja ieskatā sākotnējais lēmums stājās spēkā 2017. gada 25. oktobrī, tā apstrīdēšanas termiņa pēdējā diena bija 2017. gada 24. novembris. Lietā nav pierādījumu tam, ka sākotnējais lēmums /pers. B/ nosūtīts 2017. gada 28. oktobrī. /pers. B/ nav paskaidrojusi, kad tieši saņēma sākotnējo lēmumu, līdz ar to nav iespējams aprēķināt lēmuma apstrīdēšanas termiņu. Ja arī lēmums tika nosūtīts 2017. gada 28. oktobrī, tad atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70. panta pirmajai daļai un Paziņošanas likuma 9. panta otrajai daļai uzskatāms, ka tas paziņots /pers. B/ 2017. gada 29. oktobrī. /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu ar portāla *www.latvija.lv* starpniecību iesniedza 2017. gada 1. decembrī, tātad tas atbilstoši Paziņošanas likuma 9. panta otrajai daļai uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc nosūtīšanas, kas secīgi nozīmē, ka viņa ir nokavējusi sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņu.

[5.3] Pieteicējs uzskata, ka tiesa, vērtējot lietas materiālus un pušu paskaidrojumus par apstākļiem un faktiem, pārkāpa lietas izskatīšanas robežas, šie apstākļi vērtējami civilprocesuālā kārtībā.

[6] Tieslietu ministrija rakstveida paskaidrojumā norādīja, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota, ievērojot iepriekš sniegtos paskaidrojumus. Papildus ministrija norādīja turpmāk minēto.

[6.1] Uz /pers. B/ apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanu nav attiecināms Iesniegumu likums.

Apstrīdēšanas iesniegumu /pers. B/ iesniedza ar portāla *www.latvija.lv* starpniecību, neievērojot Elektronisko dokumentu likuma 3. panta pirmās un otrās daļas nosacījumus. Vienlaikus /pers. B/ tiesas sēdē apliecināja, ka pati iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka procesuālo normu ievērošana nav pašmērķīga, portāla *www.latvija.lv* izveidošanas mērķis ir atvieglot piekļuvi valsts sniegtajiem pakalpojumiem un, izmantojot portālu, jāveic autentifikācija (līdzīgi kā parakstot dokumentu ar elektronisko parakstu), spriedumā pamatoti secināts, ka ministrijai nebija pamata apšaubīt iesniegumā izteikto gribu un prasīt iesniegt atbilstoši minētajām normām parakstītu iesniegumu. Turklāt lietā jāņem vērā bērnu interešu prioritāte.

[6.2] Atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 42. panta pirmo daļu, 70. panta pirmo un otro daļu, 79. panta pirmo daļu, Paziņošanas likuma 9. panta otro daļu, ministrija norāda, ka sākotnējais lēmums uzskatāms par paziņotu /pers. B/ 2017. gada 31. oktobrī, tā apstrīdēšanas termiņš sākās 2017. gada 1. novembrī, apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšanas pēdējā diena bija 2017. gada 30. novembris. No lietā esošās izdrukas redzams, ka /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu iesniedza 2017. gada 30. novembrī plkst.18:22:57, tādējādi ievērojot sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņu.

[7] /pers. B/ rakstveida paskaidrojumā norādīja šādus apsvērumus.

[7.1] Apstrīdēšanas iesniegumu viņa iesniedza ar portāla *www.latvija.lv* starpniecību, šajā procesā netika prasīta iesnieguma parakstīšana ar drošu elektronisko parakstu. Arī Fonda administrācijas 2017. gada 20. septembra vēstulē bija norādīts, ka papildu informāciju var iesniegt tostarp ar minētā portāla starpniecību, neparakstot iesniegumu ar elektronisko parakstu. Līdz ar to visus turpmākos dokumentus /pers. B/ iesniedza, neparakstot tos ar elektronisko parakstu. Visi iesniegumi tika pieņemti un izskatīti, /pers. B/ bija pārliecināta, ka tie atbilst normatīvo aktu prasībām.

[7.2] Apstrīdēšanas iesniegums iesniegts apstrīdēšanas termiņā.

[8] Papildu paskaidrojumos pieteicējs norādīja šādus apsvērumus.

[8.1] /pers. B/ nokavējusi sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņu, kura pēdējā diena bija 2017. gada 28. novembris.

[8.2] No Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas interneta vietnes neizriet, ka, izstrādājot portālu *www.latvija.lv*, bija mērķis neievērot normatīvo aktu prasības par elektroniskajiem dokumentiem. Ja lietā nav piemērojams Iesniegumu likums, tad nebija arī pieļaujama minētā portāla izmantošana, jo tā izmantošanu nosaka tieši Iesniegumu likums.

Pieņemot un izskatot /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu, Tieslietu ministrija pārkāpa vienlīdzības principu un tiesiskuma principu.

[8.3] Ne Tieslietu ministrija, ne tiesa nav tiesīga vērtēt katra vecāka ieguldījuma apmēru, Fonda administrācija pamatoti abiem vecākiem atteica uzturlīdzekļu izmaksu. Šobrīd starp vecākiem pastāv civiltiesisks strīds par katra vecāka materiālā ieguldījuma apmēru. /pers. B/ ir materiāli nodrošināta, bet vēlas uzlabot savu materiālo stāvokli, izkrāpjot uzturlīdzekļus no valsts un pieteicēja.

[9] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304. panta pirmo daļu Administratīvā apgabaltiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[11] Pieteicējs pārsūdzējis Lēmumu, ar kuru atzītas /pers. B/ tiesības uz uzturlīdzekļu izmaksu no Fonda viņas un pieteicēja meitu /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ uzturam. Pieteicējs iebilst pēc būtības par uzturlīdzekļu izmaksu no Fonda, kā arī norāda uz procesuāliem pārkāpumiem Lēmuma pieņemšanā.

[12] Izvērtējusi Administratīvās rajona tiesas 2018. gada 20. novembra sprieduma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi konstatēja lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus. Tiesa, atsaucoties arī uz Augstākās tiesas nolēmumiem, pareizi konstatēja, ka lietā ir konstatējami priekšnoteikumi uzturlīdzekļu izmaksai /pers. B/. Tiesas sniegtā argumentācija spriedumā ir pareiza un pilnībā pietiekama, līdz ar to apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā veiktajam lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

Atbildot uz pieteicējas apelācijas sūdzības argumentiem, apgabaltiesa papildus norāda turpmāko.

[13] Apelācijas sūdzībā atkārtoti norādīts uz, pieteicējaprāt, Tieslietu ministrijas pieļautiem procesuāliem pārkāpumiem – ministrija pieņēma un izskatīja pēc būtības /pers. B/ sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas iesniegumu, kas, pirmkārt, iesniegts, nokavējot tā iesniegšanas termiņu, un, otrkārt, nav noformēts atbilstoši normatīvo aktu prasībām par elektronisko dokumentu noformēšanu.

Apgabaltiesa norāda, ka izskatāmajā gadījumā /pers. B/ vērsās Fonda administrācijā ar iesniegumu par uzturlīdzekļu izmaksu no Fonda, proti, lūdza labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet ar sākotnējo lēmumu tika atteikta šāda akta izdošana.

Nav pareizs pieteicēja uzskats, ka konkrētajā gadījumā piemērojamas Iesniegumu likuma normas. Kā norādīts Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta judikatūrā, ja persona iestādē vēršas ar mērķi ietekmēt savas subjektīvās tiesības, taču personas un iestādes viedoklis par personas subjektīvo publisko tiesību esību atšķiras, iestādes atteikums uzskatāms par administratīvo aktu, nevis atbildi Iesniegumu likuma izpratnē (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016. gada 18. februāra sprieduma Nr.SKA-305/2016 (A420356113) 14. punktu*).

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs, atsaucoties uz vienām un tām pašām tiesību normām, norāda atšķirīgu viedokli par sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņu. Proti, pieteicējs apelācijas sūdzībā norāda, ka pēdējā apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšanas diena bija 2017. gada 24. novembris, bet papildu paskaidrojumā – 2017. gada 28. novembris.

Pirmās instances tiesa pareizi norādīja, ka administratīvā akta stāšanos spēkā noteic likumā ietverta prezumpcija par tā paziņošanas (saņemšanas) dienu, nevis tas, kad lēmums faktiski saņemts. Tādējādi Administratīvās rajona tiesas spriedumā pareizi secināts, ka sākotnējais lēmums /pers. B/ elektroniski nosūtīts 2017. gada 28. oktobrī (*lietas 1. sējuma 179. lapa*), bet ierakstītā pasta sūtījumā 2017. gada 31. oktobrī (*lietas 1. sējuma 180.-182. lapa*). Tātad sākotnējais lēmums /pers. B/ paziņots 2017. gada 31. oktobrī. Apstrīdēšanas termiņš saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 42. panta pirmo daļu sākās 2017. gada 1. novembrī, bet pēdējā apstrīdēšanas iesnieguma iesniegšanas diena saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 43. panta pirmo daļu bija 2017. gada 30. novembris. /pers. B/ apstrīdēšanas iesniegumu ar portāla *www.latvija.lv* starpniecību ir iesniegusi 2017. gada 30. novembrī plkst.18:22:57 (*lietas 1. sējuma 103. lapa*). Tātad ir ievērots sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas termiņš.

[14] Elektronisko dokumentu likums paredz, ka valsts un pašvaldību iestādes nodrošina fiziskajām un juridiskajām personām iespēju iesniegt valsts un pašvaldību iestādēm un saņemt no tām dokumentus, to kopijas, norakstus, izrakstus un dublikātus elektroniskā formā. Vispārīgi ir pareizs pieteicēja apgalvojums, ka minētā likuma 3. pantā cita starpā ietverta prasība parakstīt dokumentu ar elektronisko parakstu. Vienlaikus 3. panta sestā daļa noteic, ka likums piemērojams tiktāl, ciktāl citos normatīvajos aktos nav noteikta cita dokumentu noformēšanas kārtība un nosacījumi.

Apgabaltiesa vērš pieteicēja uzmanību tam, ka portāls www.latvija.lv, ar kura starpniecību /pers. B/ iesniedza apstrīdēšanas iesniegumu Tieslietu ministrijā, ir speciāls valsts pārvaldes pakalpojumu portāls. Portāla galvenais mērķis ir nodrošināt Latvijas un ārvalstu iedzīvotājiem un uzņēmējiem centralizētu un ērtu piekļuvi informācijai par valsts pārvaldes pakalpojumiem un to elektronisku lietošanu, kā arī - nodrošināt elektronisku un drošu komunikāciju ar valsti (*sk. http://www.vraa.gov.lv/lv/latvijalv/*). Minētā portāla darbība reglamentēta Ministru kabineta 2017. gada 4. jūlija noteikumos Nr.400 „Valsts pārvaldes pakalpojumu portāla noteikumi", šo noteikumu 2. punkts noteic, ka portāls ir paaugstinātas

drošības valsts informācijas sistēma, un tās pārzinis ir Valsts reģionālās attīstības aģentūra. Portāla pārzinis cita starpā veic personas datu apstrādi pakalpojumu sniegšanai un pakalpojuma sniegšanas kvalitātes uzraudzībai un uzlabošanai nepieciešamajā apjomā (noteikumu 12.6. apakšpunkts); veic personas datu apstrādi, lai nodrošinātu pakalpojumu sniegšanas rezultātu glabāšanu un pieejamību pēc to sniegšanas portāla gala lietotājam portāla gala lietotāja darba vietā (12.7. apakšpunkts). Ievērojot minēto, Tieslietu ministrija pamatoti pieņēma personas, kura veikusi autentifikāciju portālā *www.latvija.lv*, iesniegumu, kas iesniegts ar šā portāla starpniecību.

[15] Pretēji pieteicēja apgalvojumam, Administratīvā rajona tiesa nav pārkāpusi lietas izskatīšanas robežas, jo ir noskaidrojusi tos apstākļus, kas nepieciešami iestādes lēmuma par uzturlīdzekļu izmaksu no Fonda pieņemšanai. Apstāklim, ka Lēmuma pieņemšanas brīdī starp pieteicēju un /pers. B/ pastāvēja strīds par uzturlīdzekļiem, nav izšķirošas nozīmes, jo pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus faktam, ka strīdā par uzturlīdzekļiem bērniem būtu spēkā stājies vispārējās jurisdikcijas tiesas nolēmums vai arī noslēgta vienošanās ar /pers. B/ šajā jautājumā. Pārbaudot Tiesu informācijas sistēmā iekļautās ziņas, apgabaltiesa nekonstatē, ka būtu ierosināta civillieta jautājumā par uzturlīdzekļiem pieteicēja bērniem.

Pirmās instances tiesa sniedza savu vērtējumu pieteicēja veikto ieguldījumu apmēram tā iemesla dēļ, ka pats pieteicējs pieteikumā izvirzīja argumentu, ka uzturlīdzekļi no Fonda nav izmaksājami tāpēc, ka gan vecāku kopdzīves laikā, gan arī pēc tam pieteicējs meitu aprūpē ir ieguldījis naudas līdzekļus apmērā, kas pārsniedz minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par Tieslietu ministrijas 2018. gada 12. janvāra lēmuma Nr.1-4.1/2 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S. Gintere

Tiesneses K. Krastiņa

S. Liniņa